

La fi de la sobirania dels estats

ANNA MARIA VIDAL

Davant la sentència dels lords i l'atac de l'OTAN, caldria que fos tota la comunitat internacional i no uns quants membres qui decidís què és ingerència legítima i què invasió.

El principi d'autoritat sobirana dels estats està trontollant i recentment hem pogut veure dos clars exemples d'aquesta crisi estatal: d'una banda, des de Londres els lords britànics han retirat un cop més la immunitat a l'exdictador Augusto Pinochet, encara que d'una manera bastant ambigua, i, d'altra banda, la crisi dels Balcanes, que en les últimes hores ha pres un caire inquietant després de l'atac de l'OTAN sobre Iugoslàvia.

La Cambra dels Lords ha dit que immunitat no, però amb limitacions. Aquesta és la conclusió molt sintonitzada de la sentència de dimecres respecte a l'afet *Pinochet*. Una segona sentència de la mateixa institució judicial, un fet sense precedents, que a la pràctica suposa una gran limitació respecte de la possibilitat de jutjar finalment l'exdictador però que en el pla teòric del Dret Internacional continua obrint una nova via, una nova possibilitat.

El Dret Internacional Públic s'ha caracteritzat des de sempre pel principi bàsic i inamovible d'autoritat sobirana dels estats i, en conseqüència, pel principi de no ingerència en els afers interns. Aquests principis, nascuts en el si d'una comunitat internacional decimonònica, potser eren vàlids en el seu moment, però ara cal replantejar-los. El món està interrelacionat, l'economia de mercat que tot ho domina ens ha dut aquesta realitat. Un petit succeït en el lloc més recòndit afecta d'una manera o una altra la resta del món: és el conegut efecte papallona.

La decisió dels lords britànics s'ha de valorar favorablement des d'aquesta perspectiva. La determinació de la no immunitat d'un cap d'estat per crims i tortura comesos a dintre del seu propi país, d'una manera aclaparadora si bé matisada, trenca aquest principi de no ingerència en un altre estat quan el que està en joc són fets que atempten contra els drets humans. Ara bé, potser fent ús de la diplomàcia i la flegma anglesa, els lords han volgut a la pràctica contentar els dos bàndols, sense donar la raó a cap, i malgrat admetre aquesta no immunitat,

Una dona posa flors al monument amb els noms dels desapareguts a Xile durant la dictadura. Foto: EFE.

han reduït l'acusació a molts menys delictes. La conseqüència d'aquesta decisió salomònica és la reducció dràstica de tot el procés a un 10% respecte del seu abast inicial. El procés d'extradicció continua obert, però caldrà veure si el ministre britànic d'Interior decideix ara en el mateix sentit.

És evident que aquesta sentència crearà un precedent, encara que dubtós que tingui una clara incidència pràctica. És discutible que qualsevol país es decideixi a processar i jutjar algun dels molts dictadors que hi ha al món i no crec que aquesta sigui la solució més encertada. És bo que els lords hagin denegat la immunitat a Pinochet, però aquest no és el camí més bo. Així el que es fa és internacionalitzar

la política i la justícia des de l'interior de qualsevol estat. No crec, però, que la comunitat internacional hagi d'esperar l'existència de jutges com el senyor Garzón per fer justícia. Impartir la justícia internacional no s'ha de fer des de l'interior d'un estat sinó des d'instàncies pròpies de la comunitat internacional com seria un Tribunal Penal Internacional que funcionés i amb el qual els estats col·laboreessin activament i de manera eficaç.

Les notícies que ens arriben des de Iugoslàvia són, però, més preocupants. Gairebé tothom convindrà que la comunitat internacional no es pot estar creuant de braços mentre es torna a produir una nova massacre, una nova persecució de la població civil i una vulneració sis-

temàtica dels drets humans en el si d'un estat sobirà. El problema un cop més és com arbitrar aquesta internacionalització política. La sobirania dels estats potser no és sagrada i potser cal la intervenció, però la sobirania dels estats tampoc pot ser un concepte teòric sense conseqüència pràctica. És a dir, no es poden permetre totes les intervencions exteriors en el si d'un estat sobirà. Un cop més la solució potser utòpica seria arbitrar sistemes de la mateixa comunitat internacional, no d'uns quants dels seus membres, per decidir en aquests casos. Si no es fa així no sabrem determinar quan és ingerència legítima i quan és invasió. Els Estats Units, que lidera un cop més l'acció de l'OTAN argumentant el seu deure de defensar els Drets Humans, és el mateix estat que bloqueja el recentment creat Tribunal Penal Internacional. Decisions com el recent atac contra Iugoslàvia s'haurien de prendre en el si de les Nacions Unides. Perquè això fos possible caldria una revisió dels sistemes de presa de decisió en el si d'aquesta organització internacional, com ara la supressió del dret de vet. Encara que per això també caldria la voluntat d'acceptar la decisió d'aquest organisme per part de tots els estats implicats en l'organització i no recórrer a estructures controlables pels interessos d'un estat per poder fer el que aquell estat vol realment. Aquesta és l'actitud a emprendre pels Estats Units i no la de recórrer a l'OTAN o al seu propi exèrcit en nom de la llibertat i de la defensa dels drets humans.

Aquests dos exemples recents posen de manifest una realitat: la fragmentació cada cop més gran del territori mundial en petits estats al mateix temps que la internacionalització econòmica fa desaparèixer la importància de les fronteres. Aquesta realitat reclama uns nous principis de dret internacional, però uns principis que assegurin al mateix temps el respecte de tots i per a tots els pobles. En aquest sentit potser definir el principi d'ingerència seria un primer pas.

Anna Maria Vidal i Cardona és advocada.

EL TRÍPTIC

El clima que ens afecta

MANUEL CASTAÑO

Expressions com ara «sentir el temps», amb el significat de comportar-se d'una manera diferent de l'habitual, o estar de bona lluna, o estar llampat o tocat per la tramuntana, no són precisament una manera de parlar, sinó que delaten la influència del clima en el benestar i en la conducta, més o menys, de tothom. D'una manera no científica, sempre ho hem sabut; però ja es comencen a sentir veus de metges que reclamen als meteoròlegs més i més informació sobre elements que incideixen en la salut, com ara el nivell de pol·len i de pols en l'aire, terror dels al·lèrgics, o el d'humitat a l'estiu, que afecta les malalties

cardiovasculares. Si continuem així, aprendrem a llegir en les fotos del Meteosat, com si es tractés dels pòsits en una tassa de te, el nostre futur immediat, i no cal dir que si la informació que el temps incideix tant en els aspectes sanitaris, donarà més joc encara als meteoròlegs que se'ls entén quan parlen, com és el cas d'en

Rodríguez Picó. Ara bé, hi ha un parell d'inconvenients que salten a la vista. Un, els comentaris sobre el temps, que serveixen de pròleg a converses sobre temes més importants, o simplement per parlar sense dir res, deixaran de ser el grau zero de la comunicació i es convertiran en un intercanvi de temes personals. Dos, tant de parlar de la salut pot ser contraproduent en llocs que viuen del turisme; si comencem a parlar del pol·len que hi ha, de la radiació solar que ens afecta o dels vents que bufen per aquí, algun de força eixelebrat, potser els visitants tindran por d'agafar el que no tenen.

EN SÍ S I F

EL VESPER

La fi del món

ANDREU MAS

Dilluns, estava molt tranquil. Un company de feina m'explicava que una bruxa local li havia confessat que s'havia equivocat quan havia predit el dia de la fi del món. Primer li havia dit que el món s'acabaria, dia amunt dia avall, el 30 de març. Fa poc, li havia explicat que tenim marge fins al 2007. Això era abans que l'OTAN ataqués Sèrbia. Quan es va equivocar? No sé què pensar. Més que res perquè em ve al cap la predicció que un reconegut professor d'història universal contemporània va fer fa uns anys a la Facultat de Ciències de la Comunicació, quan va vaticinar que la Tercera Guerra Mundial començaria als Balcanes. És clar que no era cap bruxot. Seria molt trist que es muntés un sarau d'aquesta mena; per una vegada que Europa pren unànimement una decisió —històrica, perquè és la primera de política exterior— que té com a objectiu defensar els drets de la població civil. Sigui com vulgui, i per si de cas, he reservat un bitllet d'avió per anar a l'illa on viu amb la seva família aquell informàtic que va dir que l'efecte 2000 als ordinadors seria catastròfic...